

Súd: Okresný súd Banská Bystrica
Spisová značka: 14C/16/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6122249670
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Nosková
ECLI: ECLI:SK:OSBB:2023:6122249670.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Banská Bystrica, sudkyňou JUDr. Stanislavou Noskovou, v právnej veci žalobcu: Sociálna poisťovňa, IČO: 30 807 484, so sídlom 29. augusta 8 – 100, Bratislava, pobočka Levice, Sv. Michala 4, Levice proti žalovanému: 1/ Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, IČO: 42 499 500, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, 2/ Komunálna poisťovňa a.s., Vienna Insurance Group, IČO: 31 595 545, so sídlom Štefánikova 17, Bratislava, právne zast. JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom, so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava o náhradu škody vo výške 1.176,02 Eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

I. Žalovaní 1/, 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne pohľadávku 1.176,02 Eur, to všetko v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

II. Žalobca má voči žalovaným 1/, 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 28.02.2022 domáhal na žalovaných zaplata sumy 1.176,02 Eur titulom regresnej náhrady nemocenských a dôchodkových dávok. Uvedené odôvodnil tým, že Rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 6T/75/2020 zo dňa 22.02.2021 v spojení s Rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2To/28/2021 zo dňa 26.05.2021, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 26.05.2021 bol A. B. C. D., zamestnanec žalovaného 1/ uznaný vinným zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr.zák., ku ktorému došlo v dôsledku dopravnej nehody zo dňa 29.04.2018. Pri tejto dopravnej nehode bola spôsobená ujma na zdraví p. A. E. a smrteľné zranenie utrpela jeho spolujazdkyňa p. F. G.. Vinník dopravnej nehody A. B. C. D. jazdil na služobnom motorovom vozidle patriacom žalovanému 1/. Predmetné motorové vozidlo žalovaného 1/ bolo povinne zmluvne poistené poistnou zmluvou č. XXXXXXXXXX uzatvorenou so žalovaným 2/. Žalobca si uplatnil právo na regresnú náhradu nemocenských dávok vyplatených p. A. E. počas práceneschopnosti, vzniknutej v dôsledku zranení utrpenej pri dopravnej nehode zo dňa 29.04.2018 vo výške 738,- Eur u žalovaného 2/ a to výzvou č. XX/XXXX, ktorá mu bola doručená dňa 23.09.2021. Dňa 04.10.2021 bolo žalobcovi doručené oznámenie o riešení škodovej udalosti č. XXXXXXXXXX, v ktorom mu žalovaný 2/ oznámil, že škodu neuhradí, pretože nárok žalobcu na náhradu škody považuje za premlčaný. V zmysle § 4 ods. 3 a § 15 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla s poukazom na § 238 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení si žalobca u žalovaného 2/ uplatnil právo na regresnú náhradu dôchodkových dávok vyplatených p. H. G., pozostalom manželovi po p. F. G., ktorá následkom zranení utrpenej pri dopravnej nehode zo dňa 29.04.2018 podľahla vo výške 2.415,58 Eur výzvou č. XX/XXXX, ktorú mu bola doručená dňa 14.10.2021. Dňa 24.11.2021 žalovaný 2/ doručil žalobcovi oznámenie o poistnom plnení, v ktorom oznámil, že uhradí len časť uplatneného nároku vo výške 1.977,56 Eur, pretože zostatok nároku vo výške 438,02 Eur pokladá za premlčaný. Žalobca zaslal dňa 30.11.2021 žalovanému 2/ žiadosť o úhradu sporných súm – predžalobnú výzvu zo dňa 25.11.2021,

ktorou ho opätovne vyzval na úhradu sporných súm. Dňa 20.01.2022 žalobca zaslal s poukazom na § 238 ods. 1 Zákona č. 461/2003 Z.z. a § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka výzvu na úhradu sporných súm aj žalovanému 1/. Žalovaný 1/ v reakcii na doručení výzvu uviedol, že sa stotožňuje s názorom žalovaného 2/ o premlčaní nároku žalobcu a úhradu uplatnenej sumy odmietol. Žalobca má za to, že žalovaný 1/ a aj žalovaný 2/ vec nesprávne právne posúdili. Podľa právneho názoru žalobcu nárok na úhradu nemocenských dávok vo výške 738,- Eur vyplatených p. E. a nárok na úhradu dôchodkových dávok vyplatených p. G. vo výške 438,02 Eur nie je premlčaný. Svoje tvrdenie žalobca opiera predovšetkým o skutočnosť, že pred uplatnením práva na náhradu škody musel poznať nielen jej výšku, ale i to, kto za jej vznik zodpovedá. Kto za vznik škody zodpovedá bolo ustálené až dňa 26.05.2021 v deň nadobudnutia právoplatnosti Rozsudku Okresného súdu Nitra sp. zn. 6T/75/2020 v spojení s Rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2To/28/2021 zo dňa 26.05.2021, ktorým bol A. B. C. D., zamestnanec žalovaného 1/ uznaný vinným zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr.zák.

2. Žalobca k žalobe priložil uplatnenie práva poškodeného na náhradu škody z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, potvrdenie o výške vyplatených dávok dôchodkového poistenia, rozpis vyplatených dávok, oznámenie o riešení škodovej udalosti, výzva na úhradu zo dňa 17.01.2022, žiadosť o úhradu sporných súm – predžalobná výzva, výzva na úhradu – odpoveď, Rozsudok sp. zn. 6T/75/2020, Rozsudok sp. zn. 2To/28/2021, uplatnenie práva poškodeného na náhradu škody z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, vyjadrenie, oznámenie o poistnom plnení, vyjadrenie k oznámeniu.

3. Žalovaný 2/ vo svojom vyjadrení k žalobe uviedol, že zo žaloby nie je žiadnym spôsobom zrejmé kedy malo zo strany žalobcu dôjsť k vynaloženiu nárokov, ktorých sa domáha v tomto konaní, čo je v rozpore s § 132 ods. 1, 2 CSP. Žalovaný zotrváva na svojej argumentácii o premlčaní, tak ako ju v rámci likvidácie predostrel žalobcovi, pokiaľ však vinník dopravnú nehodu zavinil ako zamestnanec žalovaného 1/, škodové nároky v trestnom konaní ani nemohli byť priznané, nakoľko za škodu v tom prípade zodpovedá v zmysle § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka výlučne žalovaný 1/. Aj pokiaľ by neplatilo uvedené, nakoľko vo vzťahu k žalovanému 2/ mal žalobca priamy nárok podľa § 15 Zákona o PZP, pričom vedomosť o žalovanom 2/ ako poisťovateľa príslušného vozidla je verejne dostupná a žalobca o nej má vedomosť bezodkladne po dopravnej nehode, pričom uplatňovanie akýchkoľvek škodových nárokov v trestnom konaní voči vinníkovi je čo do plynutia premlčacej lehoty vo vzťahu k žalovanému 2/ právne irelevantné, nároky žalobcu sú v celom rozsahu premlčané. Na základe uvedených dôvodov žalovaný 2/ vznáša voči uplatneným nárokom námietku premlčania a žalobu žiada zamietnuť.

4. Žalovaný 1/ vo svojom vyjadrení k žalobe uviedol, že má za to, že uplatňovaný nárok je premlčaný. Žalovaný 1/ má za to, že k naplneniu podmienky uvedenej v ustanovení § 238 ods. 5 zákona o sociálnom poistení, v tej jeho časti podľa ktorej „sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, keď Sociálna poisťovňa zistila, že dávky boli vyplatené v dôsledku zavinenej protiprávneho konania tretích osôb, a keď sa dozvedela o tom, kto za vznik škody zodpovedá“ mohlo dôjsť až dňom právoplatnosti rozsudku, ktorým bol vinník dopravnej nehody právoplatne odsúdený, neobstojí. Podľa akceptovaných záverov právnej teórie, uvedených napr. v komentároch na portáli EPI k ustanoveniam upravujúcim premlčacie lehoty pre premlčanie práva na náhradu škody podľa zákona č. 40/1964 Z. z. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, pokiaľ ide o začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty práva na náhradu škody všeobecne platí, že „O osobe, ktorá zodpovedá za vzniknutú škodu, sa poškodený dozvie, akonáhle získa informáciu, na základe ktorej si môže urobiť úsudok o osobe konkrétneho škodcu, teda akonáhle získa vedomosť o skutkových okolnostiach rozhodujúcich pre vymedzenie zodpovedného subjektu. Nemusí pritom ísť o zistenie (istotu v bežnom slova zmysle), stačí, aby skutkové okolnosti, ktorými poškodený disponuje, boli spôsobilé urobiť záver o tom, kto zodpovedá za škodu, ktorá mu vznikla. Rozhodujúce teda je, kedy sa o takých skutkových okolnostiach preukázateľne dozvedel a nie, či a kedy si na ich základe vytvoril právny záver o zodpovednosti určitej osoby. Začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty nezávisí totiž od toho, či a kedy si poškodený obstará dostatok dôkazov alebo kedy sa vytvorí preňho priaznivejšia procesná situácia na to, aby skutkové okolnosti, o ktorých má vedomosť, mohol v súdnom konaní preukázať. Subjektívna vedomosť poškodeného o osobe zodpovednej za škodu nepredpokladá nespochybniteľnú istotu v určení osoby zodpovednej za vznik škody. Naisto možno zodpovednosť určitej osoby stanoviť až na základe dokazovania v súdnom konaní, ktoré je začaté až podaním žaloby, teda uplatnením nároku na súde. Zákon preto vychádza z predpokladu, že od osoby,

ktorá vie o vzniku škody, možno požadovať, aby nárok na súde uplatnila, akonáhle má k dispozícii také informácie o okolnostiach vzniku škody, vo svetle ktorých sa javí dostatočne pravdepodobná zodpovednosť určitej konkrétnej osoby.“. Uvedené sa vzťahuje na začatie plynutia subjektívnej trojročnej premlčacej lehoty podľa § 238 ods. 5 zákona o sociálnom poistení. Žalobca vyzval žalovaného 2/ listom označeným ako „Uplatnenie práva poškodeného na náhradu škody z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla č. XX/XXXX“ č. XXX-XXX-XXXX/XXXX-XXX z 21.9.2021 na úhradu sumy 738,- Eur, ktorá predstavuje dávky nemocenského poistenia (vyplatené p. A. E.) za obdobie od 29.04.2018 do 31.07.2018. Žalovaný 2/ v odpovedi na uvedenú výzvu uviedol, že má za to, že uplatnený nárok je premlčaný – v Oznámení o riešení škodovej udalosti číslo XXXXXXXXXXXX z poistnej zmluvy číslo XXXXXXXXXXXX z 29.09.2021, ktoré je prílohou žaloby. Žalobca vyzval žalovaného 2/ listom označeným ako „Uplatnenie práva poškodeného na náhradu škody z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla č. XX/XXXX“, č. XXX-XXX-XXXX/XXXX-XXXX z 13.10.2021 na úhradu sumy 2.415,58 Eur, ktorá predstavuje dávky dôchodkového poistenia (vyplatené ako vdovecký dôchodok p. H. G.) za obdobia od 29.04.2018 do 23.04.2019, od 24.04.2019 do 23.04.2020 a od 24.04.2020 do 23.04.2021. Žalovaný 2/ v odpovedi na uvedenú výzvu uviedol, že má za to, že právo na regresnú náhradu za dávky vdoveckého dôchodku vyplatené za mesiace apríl – október 2018 považuje za premlčané – v Oznámení o poistnom plnení z 11.11. 2021. Právo žalobcu na náhradu škody, ktorá vznikla žalobcovi vyplatením dávok nemocenského poistenia a dávok dôchodkového poistenia za obdobia 29.04.2018 – 31.07.2018 a za mesiace apríl až október 2018 je premlčané z dôvodu, že došlo k jeho premlčaniu uplynutím subjektívnej trojročnej premlčacej lehoty uvedenej v § 238 ods. 5 zákona o sociálnom poistení. V čase výplaty dávok nemocenského poistenia (suma 738,- Eur) za obdobie od 29.04.2018 do 31.07.2018, teda najneskôr v priebehu augusta 2018 žalobca mal a mohol mať dostatok informácií, o tom kto zodpovedá za škodu, a to aspoň v rozsahu dostatočne pravdepodobnej zodpovednosti určitej konkrétnej osoby, a teda, že premlčacia doba uplynula najneskôr v auguste 2021. V čase výplaty dávok dôchodkového poistenia, ktoré boli vyplatené za mesiace apríl – október 2018 (suma spolu vo výške 438,02 Eur), teda najneskôr v priebehu októbra 2018 žalobca mal a mohol mať dostatok informácií, o tom kto zodpovedá za škodu, a to aspoň v rozsahu dostatočne pravdepodobnej zodpovednosti určitej konkrétnej osoby, a teda, že premlčacia doba uplynula najneskôr v októbri 2021. Žalobca, ktorý vyplácal nemocenské úrazové dávky za vyššie uvedené obdobia, na ktorých vyplatenie vznikol nárok v dôsledku dopravnej nehody zo dňa 29.04.2018, musel mať už pri rozhodovaní o priznaní týchto dávok dostatočne preukázané to, či oprávnený subjekt sám a prípadne v akej miere spoluzavinenia nespôsobil dopravnú nehodu. Žalovaný 1/ má za to, že tieto okolnosti poskytovateľ úrazových dávok nevyhnutne skúma pred vydaním rozhodnutia o priznaní týchto dávok.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k vyjadreniam žalovaných uviedol, že samotnou výplatou dávky nevzniká žalobcovi bez splnenia ďalších podmienok škoda, pretože výplata dávok v zákonom predpokladaných prípadoch je jednou z hlavných úloh žalobcu, pre plnenie ktorých bol zákonom zriadený. Iba v prípadoch, ak k výplate dávky došlo v dôsledku zavineného protiprávneho konania tretej osoby, môže žalobca označiť poistencovi vyplatené dávky ako vzniknutú škodu a zákon č. 461/2003 Z.z. mu v § 238 ods. 1 prisudzuje právo žiadať náhradu tejto škody od tretej osoby, ktorá sa zavineného protiprávneho konania dopustila. Zákonom predpokladané zavinené protiprávne konanie tretej osoby, ako nevyhnutná podmienka pre vznik práva žalobcu na náhradu škody, ktorá mu vznikla vyplatením dávky poistencovi, je hlavný rozdiel medzi posudzovaním kedy ide o škodu, medzi ust. všeobecného právneho predpisu – Občianskeho zákonníka a osobitného právneho predpisu – zákona č. 462/2003 Z.z. Podľa názoru žalobcu pre určenie, že k výplate dávky došlo v dôsledku zavineného protiprávneho konania konkrétnej tretej osoby nestačí, že tomu nasvedčujú okolnosti prípadu. Určenie, že konkrétna osoba sa dopustila zavineného protiprávneho konania náleží súdu. Kým ust. § 106 ods. 1 OZ uvádza, že „právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto sa ňu zodpovedá, ust. § 238 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. určuje, že „právo Sociálnej poisťovne voči tretím osobám na náhradu škody, ktorá vznikla Sociálnej poisťovni výplatou dávok v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania, sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, keď Sociálna poisťovňa zistila, že dávky boli vyplatené v dôsledku zavineného protiprávneho konania tretích osôb a keď sa dozvedela o tom, kto za vznik škody zodpovedá, najneskôr uplynutím desiatich rokov odo dňa vyplatenia dávok“. Do nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku bol zamestnanec žalovaného 1/ považovaný za nevinného a teda neexistoval zákonný dôvod, aby žalobca v zmysle § 238 mohol definovať dávky vyplatené p. E. a p. G. za škodu vzniknutú v dôsledku zavineného protiprávneho konania a žiadať jej náhradu od žalovaného 1/ alebo 2/.

Nemocenské dávky boli vyplácané p. E. priebežne mesačne, posledná výplata v sume 247,70 Eur bola uskutočnená dňa 15.08.2018 a dôchodkové dávky boli vyplácané mesačne dopredu p. G. v pravidelných mesačných intervaloch a obdobie, za ktoré si žalobca požadoval regresnú náhradu rozčlenil vo výzvach XX/XXXX I. XX/XXXX.

Právna úprava, ktorá upravuje premlčanie práva žalobcu na náhradu škody je obsiahnutá v § 238 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. a stanovuje 3 ročnú premlčaciu dobu počítanú odo dňa, keď žalobca zistil, že dávky boli vyplatené v dôsledku zavineného protiprávneho konania tretej osoby a keď sa dozvedel o tom, kto sa škodu zodpovedá. Žalobca mal možnosť zistiť, kto za škodu zodpovedá až právoplatnosťou súdneho rozhodnutia o vine vinníka dopravnej nehody B. C. D. – t.j až dňa 26.05.2021, takže trojročná premlčacia doba voči žalovaným mohla začať plynúť až 27.05.2021 a doposiaľ neuplynula.

5. Súd vo veci vytyčil termín pojednávania na 11.05.2023 a 25.09.2023, vykonal dokazovanie vyjadreniami strán sporu, a listinnými dôkazmi nachádzajúcimi sa v súdnom spise, a zistil nasledovný skutkový stav veci:

6. Dňa 29.04.2018 došlo k dopravnej nehode, pri ktorej bola spôsobená ujma na zdraví p. A. E. a smrteľné zranenie utrpela spolujazdkyňa p. F. G..

Žalobca p. H. G., pozostalom po p. F. G. vyplatil dôchodkové dávky z dôchodkového poistenia formou vdoveckého dôchodku vo výške 767,95 Eur za obdobie od 29.04.2018 do 23.04.2019, vo výške 808,62 Eur za obdobie od 24.04.2019 do 23.04.2020, vo výške 839,01 Eur za obdobie od 24.04.2020 do 23.04.2021, spolu vo výške 2.415,58 Eur. Uvedenú škodu si uplatnil voči žalovanému 2/ výzvou č. XX/XXXX J. dňa 13.10.2021, na základe ktorej žalovaný 2/ poukázal žalobcovi v zmysle § 797 ods. 3 Občianskeho zákonníka sumu 1.977,56 Eur, vo zvyšku (vyplatené dávky za mesiace apríl – október 2018) považoval v zmysle § 238 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. za premlčané.

Žalobca p. A. E. vyplatil nemocenské dávky z nemocenského poistenia vo výške 738,- Eur. Uvedenú škodu si uplatnil voči žalovanému 2/ výzvou č. XX/XXXX zo dňa 21.09.2021, ohľadne ktorej žalovaný 2/ oznámil, že uplatnený nárok je v zmysle § 101 OZ premlčaný a prvý raz sa právo mohlo vykonať dňom poskytnutia nemocenských dávok.

Rozsudkom Okresného súdu Nitra sp.zn. 6T/75/2020 zo dňa 22.02.2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp.zn. 2To/2/2021 zo dňa 26.05.2021, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 26.05.2021 bol A. B. C. D., zamestnanec žalovaného 1/ uznaný vinným zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písm. a Tr.zák. ku ktorému došlo v dôsledku dopravnej nehody.

7. Takto zistený skutkový stav súd posúdil podľa nasledovných ustanovení právnych predpisov: § 15 ods. 1, § 4 ods. 3 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o povinnom zmluvnom poistení“), § 238 ods. 1, ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, 100 ods. 1, § 101, § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

8. Súd na základe vykonaného dokazovania mal za to, že sporným v konaní bol počiatok plynutia premlčacej trojročnej lehoty.

9. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že na základe dopravnej nehody dňa 29.04.2018 došlo k ujme na zdraví p. A. E. a smrteľné poranenie utrpela jeho spolujazdkyňa F. G.. Poškodený p. E. bol z dôvodu poškodenia zdravia v dôsledku dopravnej nehody v období od 29.04.2018 do 31.07.2018 práceneschopný a počas tohto obdobia mu žalobca vyplatil nemocenské dávky spolu vo výške 738,- Eur, ktoré mu vyplácal priebežne mesačne. C. H. G., pozostalom po F. G. bol za obdobie od 29.04.2018 do 23.04.2021 vyplatený vdovecký dôchodok v sume 2.415,58 Eur. Žalobca si výzvami č. XX/XXXX zo dňa 21.09.2021 a č. XX/XXXX zo dňa 13.10.2021 uplatnil u žalovaného 2/ svoje právo na náhradu škody z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Žalovaný 2/ na výzvu č. XX/XXXX reagoval oznámením, že uplatnený nárok na náhradu škody je premlčaný a prvý raz sa právo mohlo vykonať dňom poskytnutia nemocenských dávok. Na výzvu č. XX/XXXX žalovaný 2/ reagoval oznámením o poistnom plnení zo dňa 11.11.2021, v zmysle ktorého žalobcovi poukázal poistné plnenie vo výške 1.977,56 Eur a oznámil, že vyplatené dávky za mesiace apríl až október 2018 považuje za premlčané. Žalobca sa o vzniku škody dozvedel až z avíza OOPZ. Následne bol žalobca orgánmi činnými v trestnom konaní vyzvaný na oznámenie, či pristupuje do trestného konania a požiadaný o vyčíslenie výšky škody, ktorú si aj dňa 30.11.2018 vyčísľil. V tomto čase

stále nepoznal meno škodcu. Dňa 26.08.2019 bolo žalobcovi doručené uznesenie o stíhaní B. C. D., do tohto času im meno škodcu známe nebolo. Rozsudkom Okresného súdu Nitra sp.zn. 6T/75/2020 zo dňa 22.02.2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp.zn. 2To/2/2021 zo dňa 26.05.2021, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 26.05.2021 bol A. B. C. D., zamestnanec žalovaného uznaný vinným zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písm. a Tr.zák. ku ktorému došlo v dôsledku dopravnej nehody. Vinník dopravnej nehody B. C. D. v čase nehody viedol služobné motorové vozidlo patriace žalovanému 1/ a toto vozidlo bolo povinne zmluvne poistené poisťovnou č.XXXXXXXXXX uzatvorenou so žalovaným 2/.

10. Podľa § 15 ods. 1 zákona o PZP náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať, ods. 2 na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. V povinnom zmluvnom poistení platí zásada, že poškodený môže náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla požadovať buď od poisteného škodcu, alebo od poisťovateľa (priamy nárok), pričom sa na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi vzťahuje rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku voči škodcovi. Poisťovateľ má pri uplatnení nároku poškodeného na náhradu škody rovnaké právne postavenie ako osoba, ktorá škodu priamo spôsobila. Napriek tomu tieto dva nároky na náhradu škody nemožno stotožňovať, a to ani vo vzťahu k posúdeniu otázky premlčania. Ide o situáciu, keď jeden subjekt má nárok na to isté plnenie od dvoch subjektov, pričom proti každému z nich z iného právneho dôvodu; proti škodcovi ide o nárok z titulu náhrady škody, proti jeho poisťovateľovi ide o osobitné právo na plnenie založené všeobecne záväzným právnym predpisom (§ 15 PZP). Postavenie škodcu a jeho poisťovateľa voči poškodenému je v takom prípade obdobné postaveniu dlžníka a ručiteľa voči veriteľovi, t. j. že ide o dva záväzky zaplatiť veriteľovi ten istý dlh, pričom veriteľ nemôže dostať to isté plnenie dvakrát. Začatie pričom začatie plynutia premlčacej doby sa u každého subjektu posudzuje osobitne. Žalobca má na výber, či si svoj nárok uplatní na súde len proti jednému z nich, alebo od obidvoch naraz. Pasívna legitímácia žalovaného 2/ je daná tým, že je poisťiteľom u ktorého mal prevádzkovateľ motorového vozidla, ktorým bola dopravná nehoda spôsobená, zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

11. Hmotnoprávnym základom pre uplatnenie práva Sociálnej poisťovne na náhradu nemocenských aj dôchodkových dávok je ust. § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého Sociálna poisťovňa má právo voči tretím osobám na náhradu škody, ktorá jej vznikla výplatom dávok v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania. Zákonným predpokladom vzniku nároku Sociálnej poisťovne podľa uvedeného ustanovenia je, že poisťovňa uhradila svojmu poistencovi nemocenské/dôchodkové dávky, ktoré boli poskytnuté a vyplatené ako následok zavineného protiprávneho konania tretej osoby proti poistencovi. Citované ustanovenie zakladá regresný nárok Sociálnej poisťovne voči tretím osobám, ak sú splnené zákonné predpoklady v ňom uvedené. Nárok podľa tohto ustanovenia je svojím charakterom samostatným nárokom na náhradu škody a ide o občianskoprávny nárok, ktorý má povahu špeciálneho ustanovenia vo vzťahu k všeobecným predpisom, t. j. k Občianskemu zákonníku, čo znamená, že právny vzťah, ktorého sa uvedené ustanovenie týka, sa v otázkach, ktoré nie sú ním upravené, riadia ustanoveniami všeobecných predpisov o náhrade škody.

12. Ustanovenie § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení priznáva Sociálnej poisťovni špecifické práva požadovať „náhradu poskytnutých dávok“ a „náhradu škody“ od tretích osôb v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania voči poberateľovi dávky. Ak bola poistencovi poskytnutá niektorá z uvedených dávok, ale vznik jeho nároku na dávku nebol zapríčinený zavineným protiprávnym konaním tretej osoby, nemá Sociálna poisťovňa v zmysle citovaných ustanovení regresné právo na náhradu dávky (škody). To znamená, že tretia osoba má povinnosť nahradiť poskytnuté dávky alebo nahradiť škodu Sociálnej poisťovni len v takom rozsahu, v akom je jej zavinené protiprávne konanie v príčinnej súvislosti s poskytnutými dávkami, na ktoré poistencovi vznikol nárok v dôsledku konania tretej osoby. V rozsahu, v akom sa na vzniku nároku poistenca na poskytnutie dávky podieľali iné okolnosti, prípadne v akom rozsahu bol spôsobený spoluzavinením poistenca, tretia osoba nezodpovedá.

13. Podľa § 238 ods. 5 zákona o sociálnom poistení právo Sociálnej poisťovne voči tretím osobám na náhradu škody, ktorá vznikla Sociálnej poisťovni výplatom dávok v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania, sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, keď Sociálna poisťovňa zistila, že

dávky boli vyplatené v dôsledku zavineného protiprávneho konania tretích osôb, a keď sa dozvedela o tom, kto za vznik škody zodpovedá, najneskôr uplynutím desiatich rokov odo dňa vyplatenia dávok.

14. Ustanovenie § 238 ods. 5 zákona o sociálnom poistení upravuje objektívnu desaťročnú premičiaciu lehotu, ktorá plynie odo dňa výplaty dávok a subjektívnu trojročnú premičiaciu lehotu, ktorá je viazaná na moment, keď Sociálna poisťovňa zistí sumu vyplatených dávok a dozvedela sa o tom, kto za vznik škody zodpovedá. Začiatok plynutia subjektívnej premičacej doby môže byť teda rozdielny vo vzťahu k vedomosti poškodeného o škodcovi a k jeho vedomosti o škode. Pri posudzovaní otázky, kedy sa Sociálna poisťovňa ako poškodený dozvedela o tom, kto za škodu zodpovedá, treba vychádzať zo skutočnej vedomosti poškodeného o tomto prvku; nestačí teda len možnosť dozvedieť sa o ňom. Predmetné ustanovenie vychádza teda z predpokladu, že od osoby, ktorá vie o vzniku škody, možno požadovať, aby nárok uplatnila, akonáhle má k dispozícii také informácie o okolnostiach vzniku škody, z ktorých sa javí dostatočne pravdepodobná zodpovednosť určitej konkrétnej osoby.

15. Základným účelom inštitútu premičania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Inštitút premičania takto zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcim povinnostiam. Ak uplynula zákonom stanovená premičacia doba a oprávnená osoba v nej stanoveným spôsobom u príslušného orgánu svoje právo nevykonala, vzniká povinnej osobe oprávnenie vzniesť námietku premičania a tak spôsobiť stav, že sa oprávnená osoba nemôže s úspechom domáhať na súde svojho práva. Dôvodné vznesenie námietky premičania v občianskom súdnom konaní má totiž za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo priznať (§ 100 ods. 1 tretia veta Občianskeho zákonníka). Pritom zásada hospodárnosti konania musí viesť konajúci súd k tomu, aby prednostne posúdil v konaní vznesenú námietku premičania vzhľadom na to, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov na zistenie napr. výšky bezdôvodného obohatenia, škody a podobne (R 29/1983).

16. Pri právach na náhradu škody ustanovuje Občiansky zákonník premičiaciu dobu v § 106, a to kratšiu subjektívnu (ods. 1) a dlhšiu objektívnu (ods. 2). Ich začiatok je upravený odlišne. Ich vzájomný vzťah je taký, že ak sa skončí plynutie jednej z nich, právo sa premičí, a to aj napriek tomu, že poškodenému ešte plynie druhá premičacia doba. Ak napríklad odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá, do uplatnenia práva na náhradu škody uplynie čas uvedený v ustanovení § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka a škodca v súdnom konaní vznesie námietku premičania, právo sa premičalo, aj keď ide o škodu spôsobenú úmyselne. Neprichádza tu už do úvahy objektívna desaťročná premičacia doba podľa ustanovenia § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

17. Podľa ustanovenia § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na náhradu škody sa premičí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Občiansky zákonník v tomto ustanovení viaže premičanie práva uplynutím subjektívnej dvojročnej premičacej doby na podmienku vedomosti poškodeného:

a/ o škode (nie iba o protiprávnom úkone, či o škodnej udalosti) ako o určitej majetkovej alebo nemajetkovej ujme určitého druhu a rozsahu, ktorú možno objektívne vyčíslieť v peniazoch do takej miery, aby poškodený mohol svoj nárok na náhradu škody uplatniť aj na súde; okamih vzniku škody, resp. vedomosť poškodeného o škode sa pritom nemusí zhodovať s okamihom škodnej udalosti či s protiprávnym konaním,

b/ o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá, t.j. o zodpovedajúcom subjekte.

18. Začiatok plynutia subjektívnej premičacej doby môže byť teda rozdielny vo vzťahu k vedomosti poškodeného o škodcovi a k jeho vedomosti o škode. Nielen prax, ale aj teória (porovnaj napr. K. L. a kolektív, Občianske právo hmotné, tretiedoplnenéaprepracovanévydanie.1. zväzok. Bratislava 2006, str. 196, 205 - 206) túto dobu označuje ako subjektívnu [presnejšie - avšak na úkor stručnosti - by sa tu malo hovoriť o premičacej dobe, ktorej začiatok plynutia je určený so zreteľom na poškodený subjekt, ktorým je žalobca, konkrétne na jeho vedomosť ("dozvie sa") o skutočnostiach vymedzených v § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka; keďže ani táto premičacia doba sama osebe ako právna skutočnosť - udalosť (čas) subjektívnu povahu nemá].

19. Pri posudzovaní otázky, kedy sa poškodený dozvedel o tom, kto za škodu zodpovedá, treba vychádzať z preukázanej skutočnej vedomosti poškodeného o tomto prvku (nestačí teda len možnosť dozvedieť sa o ňom).

20. Poškodený sa totiž dozvie o tom, kto za škodu zodpovedá, v okamihu, kedy preukázateľne získal informáciu o tých skutkových okolnostiach, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, ktorá určitá (konkrétna) osoba za škodu zodpovedá. Nemusí však ísť o nespochybniteľnú istotu o takomto zodpovedajúcom subjekte (pozri R 16/2014 sp. zn. 1Cdo/82/2009).

21. Žalobca/poškodený na pojednávaní dňa 25.09.2023 uviedol, že o tom, že poskytované dávky môžu byť škodou sa dozvedel až z avíza od OOPZ, pričom v tom čase ešte nepoznal meno škodcu. Následne mu bola doručená výzva, či pristupuje do trestného konania a aby si vyčíslil výšku svojej škody, ktorú si následne dňa 30.11.2018 vyčíslil. O osobe škodcu sa dozvedel až dňa 26.08.2019 a to doručením uznesenia o stíhaní B. C. D., až do tohto času mu meno škodcu známe nebolo. Jednalo sa o novú skutočnosť, ktorú žalobca preukázal listinnými dôkazmi doručovanými od OČTK, do ktorých nahliadol aj žalovaný 1/. Na základe uvedeného mal súd za to, že žalobca ako poškodený sa dozvedel o tom, kto za škodu zodpovedá okamihom preukázateľne získanej informácie o tých skutkových okolnostiach, na základe ktorých si mohol urobiť dostatočný úsudok o tom, ktorá konkrétna osoba za škodu zodpovedá a táto skutočná vedomosť o osobe zodpovedajúcej za škodu bola žalobcovi známa až z uznesenia o trestnom stíhaní B. C. D., ktoré mu bolo doručené dňa 26.08.2019. A až na základe tejto zistenej skutočnosti mohol uplatniť svoj nárok voči žalovaným. A teda subjektívna premlčacia lehota na uplatnenie práva začala plynúť deň po doručení uznesenia o trestnom stíhaní dňa, t.j. 27.08.2019 a uplynula dňa 27.08.2022. Nakoľko žaloba bola súdu doručená dňa 28.02.2022, súd má za to, že táto bola podaná včas.

22. Súd si dovoľuje na okraj uviesť, že začiatok plynutia premlčacej doby a teda vedomosť žalobcu/poškodeného o zavinenom protiprávnom konaní a osobe škodcu, nemožno stotožňovať s právoplatnosťou trestného rozsudku. Trestné konanie bolo vedené voči škodcovi v postavení obvineného a žalobca si už v čase prípravného trestného konania vyčíslil výšku svojej škody a nič mu nebránilo podať civilnú žalobu ohľadne nárokov vzniknutých v období 29.04.2018-31.07.2018 (nemocenské – A. E.) a v období apríl – október 2017 (vdovecký dôchodok – H. G.). Súd sa nestotožňuje s tvrdením žalovaných, že prvýkrát sa právo žalobcu mohlo vykonať dňom poskytnutia dávok, pretože v tomto čase žalobca ešte nemal vedomosť o osobe, ktorá škodu spôsobila.

23. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a žalobcovi ako strane v konaní úspešnej v celom rozsahu priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovaným v plnom rozsahu. O výške náhrady účelne vynaložených trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP rozhodne vyšší súdny úradník, po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia, písomne v dvoch vyhotoveniach, prostredníctvom Okresného súdu Banská Bystrica na Krajský súd v Banskej Bystrici (§ 355 ods. 1 a 362 ods. 1, 2 CSP).

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Banská Bystrica, 25. septembra 2023